

BANSKA SELNICA

Selo Banska Selnica smješteno je na najsjevernijem dijelu teritorije kotara Vrginmosta, na desnoj obali rijeke Kupe. Godine 1931. selo je imalo 311 stanovnika, uoči rata 1941. godine oko 320, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine 306 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a po zanimanju zemljoradnici. U većini su bili siromašni posjednici, samo mali broj bilo je srednjih gospodarstava.

U selu nije postojala ni škola ni crkva. Škola je otvorena 1940. godine u privatnoj kući *Tome Baburića* i tu je ostala sve do 1959. godine kada je sagrađena nova zgrada. U kući *Tome Baburića* bila je i jedina trgovina sa osnovnim kućnim potrepštinama, vlasništvo *Petra Perakovića*.

Glavni izvor prihoda bio je od slabo razvijene poljoprivredne proizvodnje. U tako teškim životnim uslovima sposobniji muškarci pokušavali su da traže zaradu u Francuskoj; odlazilo se preko raznih agenata sa falsifikovanim putnim ispravama. Ta emigracija bila je najviše od 1928-1931. godine, a već 1933. godine se veliki broj vraća kućama, jer je i u drugim zemljama vladala besposlica. Nije bilo zelenaša, ali je veliki broj domaćinstava bio prezadužen kod zelenaša susjednih sela karlovačkog i vojničkog kotara. Najveća novčana kriza zavladała je 1932. i 1933. godine, kada ljudi nisu mogli platiti ni porez, pa im je uzimana pokretna imovina i prodavana za naplatu duga.

U takvom siromaštvu stvarana je mržnja prema tadašnjem režimu vlasti. Ovo je izazvalo i veću političku aktivnost na liniji HSS, čiji je zastupnik bio *Tomo Baburić* sa saradnicima *Antonom Bukovcem*, *Franjom* i *Mijom Jelkovicem* i drugima. Postojalo je i društvo gospodarske sloge i ogranak seljačke sloge čiji je prvi predsjednik bio *Mijo Jelkovac*, a tajnik *Franjo Jelkovac*. U takvoj organizovanosti jedni su bili više desni, a drugi lijevi HSS-ovci. Među lijevima bio je i *Mijo Jelkovac*, koji je zbog političke aktivnosti bio kažnjen sa dvije godine zatvora. No, i pored političke aktivnosti u selu nije postojala organizacija KPH, a do njenog formiranja nije došlo ni u toku NOB. Nije bilo ni omladinske organizacije ni organizacije AFŽ-a. *Mijo Jelkovac* sa sinovima *Matom* i *Franjom*, od 1941. godine radio je na strani NOB i bio glavni oslonac i veza sa NOP u Pokuplju, Karlovcu i Kordunu. Zahvaljujući njemu i *Tomu Baburiću*, mnogi Selničani su dezertirali i nisu se odazvali pozivu za odlazak u ustaške i domobranske jedinice.

Po uspostavljanju ustaške vlasti, 1941. godine, u ustaško-domobranske jedinice, mobilisana su 42 mladića, koji su se kasnije svi vratili kućama, sem trojice, koji su na strani neprijatelja ostali do kraja rata. Niko nije poginuo u neprijateljskim redovima. Ovome je doprineo i jači uticaj politike pristalica HSS sa parolom »čekanja«. U redovima NOV bili su: *Ivan Jelkovac*, *Mijo Keča* i *Rudolf Šepac*.

U ovome selu prvi NOO osnovan je februara 1942. godine. Predsjednik je bio *Mato Jelkovac*, a članovi: *Mijo Andrije Jelkovac*, *Janko Jurišić* i *Nikola A. Pucarević*. Rad odbora odvijao se u ilegalnim uslovima sve do 1944. godine, jer su u selo navraćale skoro svakodnevno razne neprijateljske grupe iz neposredne blizine Rečice i Pokupske Blatnice. Zadatak odbora bio je održavanje veze sa selima preko Kupe, prevoženje manjih partizanskih jedinica, kurira i društveno-političkih radnika na vezi Kordun - Žumberak, preko veze u Ivančić selu na lijevoj obali Kupe. Sem toga, radio je na nabavci raznog materijala iz Karlovca za potrebe NOV, kao i na zadacima obavještajne službe.

Za vrijeme NOB nije bilo boraca NOV od 1941. godine pa ni nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Od tri borca NOV, dvojica su ranjena ali su preživjela rat.

POGINULI BORCI

1. **JELKOVAC** Jure *IVAN*, 1904, Hrvat, zemljoradnik, u NOV od polovine 1943. Uхваćen od ustaša, dok se nalazio kod kuće na bolovanju kao borac 8. divizije, i ubijen 20. 9. 1944. u Rečici.
2. **PUCAREVIĆ** Andrije *NIKOLA*, 1897, Hrvat, zemljoradnik, ubijen od ustaša iz posade u Rečici, kao odbornik seoskog NOO, avgusta 1943. u šumi kod Slunjske Selnice.

ŽRTVA FAŠISTIČKOG TERORA

1. **JELKOVAC** Ivana *JOSIP*, 1914, Hrvat, zemljoradnik, ubijen od žandarma iz posade u Banskom Kovačevcu, 6. 2. 1942. godine, u svojoj kući - nije se odazvao pozivu za odlazak u domobrane, a optužen kao simpatizer NOP.

NAPOMENA: Podatke prikupio i pripremio *Mato Mije Jelkovic*, aktivni saradnik i politički radnik NOB.

BATINOVA KOSA

Selo Batinova Kosa nalazi se na istočnom dijelu teritorije kotara Vrginmosta, na granici sa bivšim kotarom Glina. Prostire se na blagim padinama sjeverno od Gređana, između Šatornje, Čemernice i Bukovice. Prema popisu stanovništva 1931. godine selo je imalo 430 stanovnika, uoči rata 1941. godine, 74 domaćinstva sa oko 474 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine 45 domaćinstava sa 184 stanovnika. Izuzev 5 porodica hrvatske narodnosti, ostali stanovnici su Srbi.

Osnovno i isključivo zanimanje ljudi bila je poljoprivredna djelatnost. Zemlja slabog kvaliteta i primitivan način obrade nisu obezbjeđivali stanovništvu ni prehranu od žetve do žetve. Porezi, prezaduženja seljaka i razne državne dažbine još više su povećavali bijedu i siromaštvo. To je i bio jedan od osnovnih uzroka nezadovoljstva i mržnje prema bivšem režimu i njegovim institucijama, a posljedica toga su bila politička previranja i opredjeljivanje za razne političke stranke, što je naročito dolazilo u vrijeme predizborne i izborne kampanje. No, i pored toga, u selu nije bilo organizovanih političkih partija, pa ni organizacije KPH.

U selu nije postojala ni škola ni crkva. Školsku nastavu djeca su pohađala u Čemernici i Šatornji, ali je i pored toga bio relativno visok procenat pismenosti, preko 75%.

Kapitulacijom bivše Jugoslavije i proglašenjem tzv. NDH, i u ovome selu nastao je strah za sutrašnjicu. Život je zamro i ljudi su stalno bili u nekom iščekivanju, ali ni sami nisu znali čega. Bili su bliže ustaških uporišta (Topusko, željeznička stanica Topusko, Čemernica, željeznička stanica Gređani, Glina), što je još više izazivalo neizvjesnost i strah. Ljudi su svakodnevno slušali ustaške pretnje, a uskoro su počela i ustaška maltretiranja, hapšenja i ubistva. Prve žrtve, bez ikakve krivice, bili su *Stojan Petra Ajdnović*, *Dušan Rade Jakšić* i *Mile Save Letica*. Njih su ustaše odvele 10. maja 1941. i sprovele u logor Danica kod Koprivnice, a zatim ih prebacili u logor Jadovno kod Gospića, gdje su poubijani.